

Тарас М. Славич

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-8464-6265>

Тетяна В. Мірзоєва

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0034-6138>

КОНЦЕНТРАЦІЯ НА РИНКУ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ: СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ ТА РЕГУЛЯТОРНІ ВИКЛИКИ

Виявлено, що станом на 2026 рік для ринку сільськогосподарських земель в Україні характерними є функціональність і послідовний розвиток. Зокрема, має місце подолання спаду ринкової активності, що був спричинений повномасштабним вторгненням РФ. Тенденцію до зростання має цінова динаміка на ринку. Характерною для ринку є також виявлена в ході дослідження екстремальна регіональна полярність, за якої домінуючим тригером ціноутворення виступає безпековий фактор. Виконано порівняльну характеристику регіональних ринків землі в Україні залежно від рівня безпекових ризиків у період 2024-2026 рр. Для цього виокремлено такі регіональні кластери: Західний макрорегіон, який характеризується максимальним рівнем безпеки; Центральний макрорегіон із помірним рівнем безпеки; прифронтові території, для яких характерним є високий рівень ризику. Досліджено тенденції концентрації та роль юридичних осіб на ринку земель сільськогосподарського призначення в Україні, зокрема розраховано коефіцієнт концентрації. З'ясовано, що реальна ринкова концентрація змістилася у площину операційного контролю. Дійшли висновку, що на ринку земель сільськогосподарського призначення в Україні спостерігається олігополістична структура землекористування на найвищому рівні агробізнесу, де домінує «велика трійка» агрохолдингів. Проаналізовано структуру земельного банку ТОП-10 агрохолдингів за 2024-2026 рр. з урахуванням регіонального аспекту. Досліджено на яких правових засадах великі агрохолдинги в Україні користуються землями сільськогосподарського призначення. Розглянуто основні регуляторні виклики та ризики на ринку земель сільськогосподарського призначення в Україні. На підставі виконаного аналізу сформовано сукупність основних потенційних позитивних і негативних наслідків концентрації ринку земель сільськогосподарського призначення. У підсумку представлено окремі напрямки вдосконалення державного регулювання для мінімізації ринкових ризиків і рівня концентрації на ринку земель сільськогосподарського призначення.

Ключові слова: землі сільськогосподарського призначення, ринок, рівень концентрації, агрохолдинги, фермерські господарства, ризики, ціна на землю.